

УДК 378:81'25:[811.161.2+811.111:81'42:81'271.14

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10\(28\)-266-276](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-10(28)-266-276)

Дворянчикова Світлана Євгенівна кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри філології та перекладу, Київський національний університет технологій та дизайну, вул. Мала Шияновська, 2, м. Київ, 01011, тел.: (093) 810-72-04, <https://orcid.org/0000-0002-8854-2933>

Гудкова Наталія Миколаївна, кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри філології та перекладу, Київський національний університет технологій та дизайну, вул. Мала Шияновська, 2, м. Київ, 01011, тел.: (050) 303-03-59, <https://orcid.org/0000-0003-0370-0283>

ЗВЕРТАННЯ В ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНИХ МОВ: ТИПОВІ МОВЛЕННЄВІ ПОМИЛКИ СТУДЕНТІВ- ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Анотація. У статті покласифіковано та досліджено типові мовленнєві помилки здобувачів 1–4 курсів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» освітньої програми «Англійська мова: переклад у бізнес-комунікаціях» Київського національного університету технологій та дизайну під час застосування звертань у ситуаціях ділового спілкування українською та англійською мовами. Матеріалом дослідження стали мовленнєві аномативи, які були зареєстровані під час спостереження за освітнім процесом майбутніх перекладачів 1-4 курсів протягом 4 років (2021–2024 рр.), передусім на практичних заняттях з дисциплін, як-от: ділова українська мова в перекладацькому аспекті (українська мова в діловому та академічному аспектах), основи перекладознавства, практика англійської мови та перекладу, навчальна та виробнича (перекладацька) практики. Відповідно до особливостей розглянутих мовних конструкцій та нюансів їх використання студенти-філологи припускалися низки помилок, які були покласифіковано та проілюстровано прикладами аномативного та нормативного вживання в усному та писемному мовленні. З'ясовано, що основні типи помилок студентів під час застосування звертань у ситуаціях ділового спілкування українською та англійською мовами, такі: граматичні, орфографічні, пунктуаційні та лексико-стилістичні. Аномативи під час уживання вокативів пов'язані із загальним станом грамотного мовлення рідною та іноземною мовами, що може бути зумовлено загальним браком

словникового запасу та недостатнім формуванням граматичної компетентності у здобувачів-філологів. Результати розвідки дають змогу вдосконалити зміст згаданих навчальних дисциплін згідно з освітніми потребами здобувачів мовних спеціальностей. Зазначено, що подальше розроблення системи пропедевтичних вправ і системи практичних завдань може стати інструментом для попередження виявлених мовленнєвих помилок і простеження динаміки вдосконалення мовленнєвої компетентності філологів-перекладачів під час застосування звертань в контексті ділового спілкування.

Ключові слова: англійська мова, діловий дискурс, здобувачі вищої освіти, мовленнєва помилка, переклад у бізнес-комунікаціях, українська мова.

Dvorianchykova Svitlana Yevhenivna PhD, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philology and Translation, Kyiv National University of Technologies and Design, Mala Shyianovska (Nemyrovycha-Danchenka) Street, 2, Kyiv, 01011, tel.: (093) 810-72-04, <https://orcid.org/0000-0002-8854-2933>

Gudkova Nataliia Mykolaivna PhD, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philology and Translation, Kyiv National University of Technologies and Design, Mala Shyianovska (Nemyrovycha-Danchenka) St., 2, Kyiv, 01011, tel.: (050) 303-03-59, <https://orcid.org/0000-0003-0370-0283>

VOCATIVE EXPRESSIONS IN THE BUSINESS DISCOURSE OF THE MODERN UKRAINIAN AND ENGLISH LITERARY LANGUAGES: TYPICAL SPEECH ERRORS OF THE TRANSLATOR STUDENTS

Abstract. The article classifies and investigates typical speech errors made by 1st- to 4th-year Bachelor's students in the specialty 035 "Philology" within the educational program "English Language: Translation in Business Communications" at Kyiv National University of Technologies and Design when using forms of address in business communication situations in Ukrainian and English. The study material comprised speech abnormalities recorded during a four-year observation (2021–2024) of the educational process involving future translators in their 1st to 4th years. These abnormalities were primarily noted in practical classes for disciplines such as Business Ukrainian Language in the Translation Aspect (Ukrainian Language in Business and Academic Contexts), Basics of Translation Studies, Practice of English Language and Translation, as

well as in educational and production (translation) practices. Based on the peculiarities of the language constructions under consideration and the nuances of their use, philology students exhibited a number of errors, which were classified and illustrated with examples of non-normative and normative usage in both oral and written speech. It was found that the main types of errors students make when using forms of address in business communication situations in Ukrainian and English are grammatical, orthographic, punctuation, and lexical-stylistic errors. Abnormalities in the use of vocatives are related to the overall level of competent speech in native and foreign languages, which can be caused by a general lack of vocabulary and insufficient development of grammatical competence among philology students. The results of the research enable improvements to be made in the content of the aforementioned educational disciplines in accordance with the educational needs of language majors. It is noted that the further development of the system of propaedeutic exercises and practical tasks can serve as a tool for preventing identified speech errors and monitoring the dynamics of improving the speech competence of philologist-translators when using forms of address in the context of business communication.

Keywords: English language, business discourse, students of higher education, speech error, translation in business communications, Ukrainian language.

Постановка проблеми. Унаслідок впливу низки зовнішньолінгвістичних чинників (сучасні геополітичні процеси в світі та в Україні, зростання національної самосвідомості громадян України в умовах україно-російської війни) впродовж останніх років відбувається стійке підвищення інтересу у вітчизняному суспільстві до опанування українською та англійськими мовами загалом і діловими аспектами мовлення зокрема. Принципи оформлення ділової документації українською мовою вдосконалюються та синхронізуються із загальноєвропейськими. Так, 2021 р. набув чинності новий стандарт ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів» [4]. Верховна Рада України 2024 р. ухвалила Закон № 3760-IX, норми якого регулюють функціонування англійської мови як засобу міжнародного спілкування в Україні та впровадження англійської мови у різні сфери вітчизняного суспільного життя [9]. Новий український правопис почав діяти 2019 р., а 2024 р. вплив строк п'ятирічного перехідного періоду до повного впровадження його оновлених норм і правил в усі сфери суспільного життя, зокрема офіційно-ділову [10]. Багато настанов оновленого правопису дотичні й до власних назв, які вживаються під час

звертання. Зауважимо, що формування й удосконалення рівня мовленнєвої грамотності майбутніх перекладачів, є однією з-поміж головних задач закладів вищої освіти, оскільки саме на фахівців-філологів керівництво установ зазвичай покладає обов'язки організації ділового спілкування, тому здобувачі мають уміти «аналізувати, організовувати та вести міжмовну та міжкультурну ділову комунікацію, планувати й виконувати успішні комплексні перекладацькі проекти, розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов» [1]. Водночас в українській філології є стійка традиція дослідження феномену мовленнєвих аномативів у різних сферах спілкування, що свідчить про важливість і дієвість подібних студій для уникання порушень норм, зокрема сучасних української та англійської мови в діловому дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ми розуміємо термін мовленнєвої (мовної) помилки як «порушення правил, норм і традицій у слововживанні, творенні граматичних форм, побудові словосполучень і речень, надфразних єдностей, а також порушення комунікативної доцільності, стилістичних норм і норм культури мовлення» [6, с. 176]. Аспекти вивчення мовленнєвих помилок висвітлені в працях українських філологів, таких як Т. Бондаренко, Л. Боярська, В. Клименко, О. Коновченко, П. Куляс, В. Підгурська, С. Шевчук [2; 3; 5; 7; 8; 12]. Дослідники традиційно класифікують помилки, яких припускаються здобувачі, та виявляють причини, через які виникають мовні аномативи. Загальноновизнаною є класифікація, яка розмежовує порушення мовленнєвих норм за видами та виокремлює стилістичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні, орфоепічні, акцентологічні, орфографічні та пунктуаційні помилки. Водночас ми погоджуємося з В. Підгурською, яка слушно зазначає, що «відсутність єдиної загальноновизнаної класифікації помилок ускладнює роботу над ними» [8, с. 41]. Дослідниця І. Шавкун наголошує, що «ділова комунікація – складний багатоплановий процес, сутністю якого виступає встановлення й розбудова спілкування між людьми, що зумовлено потребами спільної діяльності й обміном, інформацією, знаннями, інтелектуальною власністю» [11, с. 72–73]. Зауважимо, що без умілого використання форм звертання до людей у різних ситуаціях спілкування неможливо вибудувати ефективну стратегію взаємодії між співбесідниками, а також правильно сприймати й розуміти партнерів. Отже, з одного боку, дослідження мовленнєвих помилок під час використання звертань у діловому дискурсі української та англійської мов актуальне та доцільне, а з іншого боку – зазначений феномен потребує додаткових наукових розвідок.

Мета статті – дослідження типових мовленнєвих помилок здобувачів 1–4 курсів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія»

освітньої програми «Англійська мова: переклад у бізнес-комунікаціях» Київського національного університету технологій та дизайну під час застосування звертань у ситуаціях ділового спілкування українською та англійською мовами.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що звертання – це слово або їх сполучення, що називає особу, предмет чи явище до яких звертається мовець. Відповідно до особливостей розглянутих мовних конструкцій та нюансів їх вживання студенти-філологи припускалися низки помилок. Ці мовленнєві анормативи були зареєстровані під час спостереження за освітнім процесом майбутніх перекладачів 1-4 курсів протягом 4 років (2021–2024 рр.), передусім на практичних заняттях з дисциплін, як-от: ділова українська мова в перекладацькому аспекті (українська мова в діловому та академічному аспектах), основи перекладознавства, практика англійської мови та перекладу, навчальна та виробнича (перекладацька) практики.

Проаналізувавши писемне та усне мовлення здобувачів, ми виявили такі типові порушення мовленнєвих норм сучасних української та англійської літературних мов у ситуаціях ділового спілкування філологів-перекладачів.

Граматичні помилки під час утворення форми кличного відмінка прізвищ, імен та імен по батькові.

Виявлено, що здобувачі-філологи припускаються помилок під час утворення форм вокативів.

Наприклад, студенти використовують конструкції *Оксано Петрівна, Петре Петрович* замість нормативних для української мови *Оксано Петрівно, Петре Петровичу*, оскільки у звертаннях, що складаються з імені та по батькові, обидва слова повинні мати закінчення кличного відмінка.

Також трапляються помилки у звертаннях до жінок, що складаються із загальної назви та прізвища, типу *пані Сорока, добродійко Муха*, тоді як за правописом обидва іменники мають бути у формі кличного відмінка (іменники першої відміни із закінченнями *-о, -е, -є, -ю*): *пані Сороко, добродійко Мухо*.

Здобувачі припускаються помилок під час використання звертань, що складаються з двох загальних назв: *добродійко професорка, пан генерале*, проте в такому випадку форму кличного відмінка повинні мати обидва слова: *добродійко професорко, пане генерале*.

Зафіксовані випадки порушення мовленнєвих норм, коли студенти уживають звертання *брат Петро, брат Петре, колега Петренко, друже Назар, лікар Максим* замість нормативних *брате Петре, колего Петренку (Петренко), друже Назаре, лікарю Максиме*, оскільки у звертаннях, що складаються із загальної назви та імені чи прізвища, форму кличного

відмінка набувають і загальна назва, і антропонім (при цьому допускається використання однакової з формою називного відмінка форми кличного відмінка прізвища).

Під час перекладу текстів ділового дискурсу з англійської мови на українську трапляються порушення у конструкціях типу *сер Вільяме* замість *сер Вільяме*, оскільки запозичений іменник *сер* (як *гер* і *сір*), згідно з нормами чинного правопису, має омонімічну з називним відмінком форму кличного відмінка.

Утворюючи форми кличного відмінка полікомпонентних імен і прізвищ іншомовного походження, здобувачі припускаються деяких помилок, як-от: *Жан-Жаку*, *Ельхан-бею* замість *Жане-Жаку*, *Ельхане-бею*, оскільки в таких випадках відмінюють усі складники.

Разом із тим подекуди здобувачі помилково вважають невідмінюваними змінювані імена та прізвища неслов'янського походження та під час перекладу послуговуються помилковими формами кличного відмінка, наприклад, *Шекспір*, *Джон*, замість нормативних *Шекспіре*, *Джоне*.

Окрему увагу варто приділити утворенню форми кличного відмінка складених китайських імен, наприклад, *Сі Цзін'пін*, оскільки здобувачі припускаються помилок, забуваючи, що в таких випадках відмінюють лише останню частину, яка закінчується на приголосний: *Сі Цзін'пінє*.

Граматичні помилки у використанні вокативів у діловому спілкуванні англійською мовою.

В англійській мові формально кличного відмінка як окремої граматичної конструкції немає. Однак є слова та словосполучення, які вказують на особу, до якої звертаються. Під час усного та письмового перекладів студентам-філологам варто уникати граматичних помилок і враховувати особливості функціонування вокативів в англійській мові. У діловому та формальному контексті слід дотримуватися певних правил звертання для збереження відповідного тону та уникнення двозначностей.

В англійській мові формальні звертання мають включати титул *Mr.*, *Ms.*, *Dr.* разом із прізвищем, наприклад, *Dear Mr. Smith*. Застосування лише прізвища без титулу може бути ознакою фамільярності й непрофесійності.

Помилка в порядку слів є однією з найбільш поширених. Наприклад, написання *Dear Smith Mr.* замість *Dear Mr. Smith* є недбалим і порушує граматичну структуру. Слід використовувати коректний порядок: спочатку звертання *Dear*, потім титул *Mr.*, *Ms.*, і відтак – прізвище.

Використання неформальних варіантів імен у вигляді дериватів, які утворені від імені за допомогою суфіксів *-y/ie*, наприклад, *Billy*, *Johnny*, *Eddie*, є недоречним у діловому усному та писемному спілкуванні. Звертання завжди мають бути поважними та з використанням повного імені чи прізвища з титулом.

В англійських звертаннях не використовуються артиклі, наприклад, форма *Dear the Mr. Smith* є помилковою. Правильним варіантом буде *Dear Mr. Smith*. Додавання артикля – порушення граматичних норм – носії мови сприймають як недоречність і грубу помилку.

Під час перекладу текстів ділового дискурсу студенти-перекладачі не завжди звертають увагу на коректне використання звертань у множині у зверненнях до групи осіб. У таких контекстах слід уникати застарілих форм звертань, як-от *Dear Sirs* або *Dear Ladies and Gentlemen*. Етика сучасного спілкування в ділових колах надає перевагу використанню нейтральних варіантів, таких як *Dear team*, *Dear colleagues*, які звучать сучасніше та враховують гендерну нейтральність.

Орфографічні помилки, що пов'язані з правописом українських антропонімів та імен іншомовного походження.

Здобувачі можуть вживати анормативні форми кличного відмінка імені по батькові *Євгенійовичу*, *Євгеніївно* замість *Євгеновичу*, *Євгенівно*, оскільки ці по батькові походять від українського імені *Євген*, а для утворення жіночого імені по батькові від цього антропоніма треба використовувати суфікс *-івн-*. Також студенти відчують труднощі під час утворення форми кличного відмінка по батькові від імен *Ілля*, *Григорій* та використовують *Іллівичу*, *Іллічно*, *Григорійовичу*, *Григоріївно* замість нормативних *Іллічу*, *Іллівно*, *Григоровичу*, *Григорівно*.

Під час утворення форм кличного відмінка від власних імен іншомовного походження варто пам'ятати про написання з малої літери службових слів, що входять до складу прізвищ та імен: *пані Урсуло фон дер Ляєн*.

Орфографічні помилки у використанні вокативів в англомовному діловому спілкуванні

У конструкції звертання важливо не припускатися орфографічних помилок, пов'язаних з написанням власного імені особи, до якої це звернення адресоване. Причини анормативів у написанні власних імен англійською мовою полягають у тому, що багато імен європейського походження мають спільне культурне коріння, а деякі власні імена в англійській мові корелюють з іменами в українській, нагадуючи їх звучання та написання. Це може призводити до варіацій у написанні та вимові, що ще більше ускладнює їх правильне вживання. Наприклад, українському імені *Олександр* відповідає кілька варіантів в англійській мові: *Alexander*, *Aleksander*, *Alexandr*, *Aleksandr*, а жіночому імені *Катерина* – *Catherine*, *Caterina*, *Catherina*, *Katarina*, *Katherina*, *Kat*, *Katerina*. Отже, помилкове вживання антропоніма бізнес-партнера може призвести до непорозумінь, зниження професійного іміджу та негативного впливу на ділові стосунки.

До орфографічних помилок у використанні вокативних конструкцій, яких інколи припускаються студенти-перекладачі у роботі з діловими документами, належить некоректне використання великих літер. Треба враховувати, що під час написання ділових звертань титули та імена завжди пишуться з великої літери: *Dear Dr. Smith, Hello, Professor Johnson.*

Орфографічні помилки в діловому спілкуванні свідчать про недостатню увагу до деталей, тому важливо ретельно перевіряти написання власних імен і титулів, щоб зберегти професіоналізм і уникнути непорозумінь у стосунках з партнерами.

Пунктуаційні помилки під час оформлення конструкцій зі звертанням на письмі в українській мові.

Анормативи такого типу пов'язані з невживанням ком чи знаку оклику в реченнях зі звертаннями. Так, здобувачі припускаються помилок, коли оформлюють звертання на письмі: *Шановний друже зайдіть до мене* замість *Шановний друже, зайдіть до мене*; *Вітаю вас пані Маріє* замість *Вітаю вас, пані Маріє!* *Я рада шановні студенти що ви до мене завітали* замість *Я рада, шановні студенти, що ви до мене завітали* тощо.

Пунктуаційні помилки під час оформлення конструкцій зі звертанням на письмі в англійській мові.

Пунктуаційні помилки у звертаннях у діловому листуванні виникають тоді, коли написання здобувачами цього виду епістолярного жанру здійснюється формально.

Вибір пунктуаційного знака після привітання залежить від того, наскільки близькими є стосунки адресанта й адресата. У ділових листах найбільш формальним способом завершення привітання є двокрапка. Тому замість *Dear Mrs. Johnson,* пишуть *Dear Mrs. Johnson:*. Водночас використання коми в кінці привітання не вважається помилкою, якщо автор листа не має тривалих стосунків з особою, до якої звертається. Крапку після привітання в такому контексті не використовують, хоча іноді такий варіант пунктуації й зустрічається в ділових листах, проте це вважають порушенням правил пунктуації у діловому листуванні.

Треба враховувати, що кому між прикметником, що визначає ім'я, та іменем у привітанні, як у попередньому прикладі, не ставлять. Однак, кома повинна розділяти пряме привітання та ім'я людини, як в такому прикладі: *Good morning, Mrs. Johnson.*

У випадках, коли звертання вживають у тексті листа, кому ставлять перед і після вокатива, якщо він розміщений у середині речення. Наприклад, *Thank you, Dr. Jones, for your response.*

Правильна пунктуація у звертаннях свідчить про грамотність і уважність до деталей, що є важливими складниками професійного ділового спілкування.

Лексико-стилістичні помилки в реченнях зі звертаннями в діловому спілкуванні українською мовою.

Порушення норм такого типу пов'язані, на нашу думку, передусім з тим, що здобувачі або не знають певні компоненти етикетних формул звертання, або відчують утруднення під час вибору форми звертання, наприклад, *шановні колеги, вельмишановний добродію, глибокошановний Петре Григоровичу, високошановний пане професоре.*

Так, на практичних заняттях з української мови в діловому та академічному аспектах студенти дізнаються, що під час ділового листування в українськомовній традиції заведено завершувати звертання знаком оклику, писати перше слово з абзацу та з великої літери, зазначаючи звання адресата та вказуючи професію, як-от: *Високоповажний міністре! Шановний судде! Ваша Високостойносте Пане Президенте! Високоповажний Пане Президенте!* Тренувальні завдання для майбутніх філологів-перекладачів спрямовані на те, щоб попередити помилки й уникати порушень етикету ділового листування під час оформлення листів до службових осіб.

Лексико-стилістичні помилки в реченнях зі звертаннями в діловому спілкуванні англійською мовою.

Лексико-стилістичними помилками у використанні вокативів в англійській мові є неправильний добір форм звертання залежно від статусу, статі чи професії адресата. Помилки такого типу призводять до порушення етикету та дистанції між комунікантами, особливо в офіційних ситуаціях.

Система офіційних вокативів англійської мови є досить різноманітною, тому під час роботи з англійськими документами або в усному спілкуванні треба розрізняти загальні (*Mister, Sir, Mistress, Miss*) і спеціальні (*Colonel, Father, Your Majesty*) вокативи. В ситуаціях офіційних відносин при зверненні до чоловіка в англійській мові використовують вокатив *Mister (Mr.)* у поєднанні з прізвищем, наприклад: *Mr. Bannerman.*

На вибір форми вокативних мовних одиниць при зверненні до жінки англійською мовою значний вплив має її сімейний статус. Під час звернення до заміжньої жінки використовують вокатив *Mistress (Mrs.)* у поєднанні з прізвищем. Стандартним способом звернення до молодої дівчини або незаміжньої жінки в англійській мові традиційно був вокатив *Miss*. Але в сучасній англійській мові звертання *Miss* вважають стилістичною помилкою, оскільки некоректне вживання цього вокатива підкреслює незаміжній статус жінки.

Особливу групу статусних вокативів становлять назви осіб за професією, які підкреслюють професійний статус адресата. У англійському діловому дискурсі до таких вокативів належать звертання *Doctor, Professor, Judge, Captain*, які вживають з іменем або без нього, залежно від рівня

формальності. Наприклад: *Good afternoon, Professor Williams; Excuse me, Judge, may I approach the bench?; Thank you for your input, Captain Rogers. Your experience in logistics is invaluable to this project.* Некоректне вживання статусних вокативів або їх ігнорування знижує рівень офіційності та порушує професійний характер стосунків між учасниками ділового спілкування.

Висновки. Основні види зафіксованих мовленнєвих помилок, яких припускаються філологи-перекладачі 1–4 курсів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 035 «Філологія» освітньої програми «Англійська мова: переклад у бізнес-комунікаціях» Київського національного університету технологій та дизайну під час застосування звертань у ситуаціях ділового спілкування українською та англійською мовами, такі: граматичні, орфографічні, пунктуаційні та лексико-стилістичні.

Анормативи під час уживання вокативів пов'язані насамперед із загальним станом грамотного мовлення рідною та іноземною мовами, що може бути зумовлене загальним браком словникового запасу, з одного боку, та недостатнім формуванням граматичної компетентності у здобувачів-філологів, з іншого боку.

Теоретична й практична значущість цієї наукової розвідки полягає в тому, що його результати надають змогу гнучко вдосконалювати зміст навчальних дисциплін, як-от: української мови в діловому та академічному аспектах, основ перекладознавства, практики англійської мови та перекладу, навчальної та виробничої (перекладацької) практики, згідно з освітніми потребами здобувачів мовних спеціальностей.

З-поміж перспектив дослідження автори передбачають розроблення системи пропедевтичних вправ для попередження виявлених мовленнєвих помилок та системи практичних завдань для того, щоби простежити динаміку вдосконалення мовленнєвої компетентності філологів-перекладачів під час застосування звертань в контексті ділового спілкування.

Література:

1. Англійська мова: переклад у бізнес-комунікаціях: освітньо-професійна програма. Київ : Київський національний університет технологій та дизайну, 2021. 18 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1RrNEyOjrLKwC4MIAlyok3muNBo4Cr2BA/view>.
2. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ : Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2003. 18 с.
3. Боярська Л. В. Мовні помилки на сторінках ЗМІ: дослідження-моніторинг. Київ, 2020. URL : <http://surl.li/zuxeex>.
4. ДСТУ 4163:2020. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. [Чинний від 2021-09-01]. Київ, 2021. 37 с.
5. Коновченко О. В. Типові мовні помилки в резюме студентів технічних ЗВО. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2024. № 3. Т. 35. Ч. 1. С. 25–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.1/05>.
6. Кочан І. М. Захлопана Н. М. Словник-довідник із методики викладання української мови. Львів, 2005. 306 с.

7. Куляс П. П. Типологія помилок : підручник-монографія. Київ, 2015. 464 с.
8. Підгурська В. Ю. Аналіз типових мовних помилок у мовленні майбутніх учителів початкових класів. *Українська мова й література в школі*. 2013. № 3. С. 39–44.
9. Про застосування англійської мови в Україні. Закон України від 04.06.2023 № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>.
10. Український правопис / за ред. Є. І. Мазніченко, В. Є. Македон, С. В. Шарабанова, І. Я. Яловнича. Київ : Наукова думка, 2019. 393 с.
11. Шавкун І. Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. Вип. 38. С. 67–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2009_38_9.
12. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ: Алерта, 2011. 694 с.

References:

1. *Anhliiska mova: pereklad u biznes-komunikatsiakh: osvitho-profesiina prohrama* [English language: translation in business communications: educational and professional program]. (2021). Kyiv : Kyivskiy natsionalnyi universytet tekhnologii ta dyzainu. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1RrNEyOjrLKwC4MlAlyok3muNB04Cr2BA/view> [in Ukrainian].
2. Bondarenko, T. H. (2003). Typolohiia movnykh pomylok ta yikh usunennia pid chas redahuvannia zhurnalistskykh materialiv [Typology of language errors and their elimination during the editing of journalistic materials]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv : Instytut zhurnalistyky Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
3. Boiarska, L. V. (2020). *Movni pomylyky na storinkakh ZMI: doslidzhennia-monitorynh* [Linguistic errors on media pages: research and monitoring]. Kyiv, 2020. Retrieved from: <http://surl.li/zuxeex> [in Ukrainian].
4. Unifikovana systema orhanizatsiino-rozporiadchoi dokumentatsii. Vymohy do oformlennia dokumentiv. [The state unified documentation system unified system of managerial documentation. Requirements for presentation of documents]. (2021). *DSTU 4163:2020 from 1st September 2021*. Kyiv: Derzhstandart Ukraine [in Ukrainian].
5. Konovchenko, O. V. (2024). Typovi movni pomylyky v reziume studentiv tekhnichnykh ZVO [Typical language errors in CV of students of technical higher education institutions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka, 3. Vol. 35. P. 1, 25-29*. Retrieved from: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.1/05> [in Ukrainian].
6. Kochan, I. M., & Zakhliupana, N. M. (2005). *Slovyk-dovidnyk iz metodyky vykladannia ukraïnskoi movy* [Dictionary-handbook on the methodology of teaching the Ukrainian language]. Lviv [in Ukrainian].
7. Kulias, P. P. (2015). *Typolohiia pomylok : pidruchnyk-monohrafiia* [Typology of errors: a monograph textbook]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Pidhurska, V. Iu. (2013). Analiz typovykh movnykh pomylok u movlenni maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Analysis of typical language errors in the speech of future primary school teachers]. *Ukrainska mova y literatura v shkoli, 3, 39-44* [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy Pro zastosuvannia anhliiskoi movy v Ukraini vid 04.06.2023 № 3760-IX [Law of Ukraine on the use of the English language in Ukraine from June 04 2023, № 3760-IX]. (2023, June 04). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> [in Ukrainian].
10. Maznichenko, Ye. I., Makedon V. Ie., Sharabanova S. V., & Ialovnycha I. Ia. (Eds.). (2019). *Ukrainskyi pravopys* [Ukrainian spelling]. Kyiv : Naukova dumka, 2019 [in Ukrainian].
11. Shavkun, I. H. (2009). Dilova komunikatsiia: sutnist ta typolohizatsiia [Business communication: essence and typology]. *Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii, 38, 67-74*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpqgzdia_2009_38_9 [in Ukrainian].
12. Shevchuk, S. V., & Klymenko, I. V. (2011). *Ukrainska mova za profesiïnym spriamuvanniam: pidruchnyk* [Ukrainian language for professional direction: textbook]. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].